

## Rhizomatisk musikalitet

Min undersøgelse af de kompositoriske processer i et kulturelt og musikalsk spændingsfelt mellem gamelan-musik og vestlig kompositionsmusik har vist, at den kreative proces i transkulturelt kompositionsarbejde involverer et komplekst samspil mellem aktørens kropsligt iboende musikalitet(er), kulturelt forankrede musikforståelse(r), bevidste æstetiske valg og ubevidste intuitive inspirationskilder. Til teoretisk at begrebsliggøre dette processuelle samspil foreslår jeg begrebet *rhizomatisk musikalitet*, et begreb inspireret af poststrukturalisterne Deleuze og Guattari's rhizom-koncept (Deleuze og Guattari 1980/2006, 34). *Rhizomatisk musikalitet* dækker over, hvordan transkulturelt kompositionsarbejde er et mellem-værende, der foregår i "mellemrummene", ligesom et rhizom, der er et rodnet uden begyndelse eller ende, et pluralistisk "og...og...og". *Rhizomatisk musikalitet* er mit bud på et alternativ til musikantropologen Mantle Hood's dikotomiserende begreb *bi-musikalitet* (Hood 1960, 55-59), da min undersøgelse har vist, at kompositionsarbejdet udgør et sammenbindende væv.

For at undersøge den kunstneriske proces og produktion har jeg arbejdet med den tværfaglige disciplin *artistic research* som en metode til at forene kunstnerisk skaben og academia. Konkret har jeg iværksat og udført en på én gang kunstnerisk og akademisk undersøgelse af mit eget kreative arbejde med at komponere, indstudere og opføre en sangsuite, hvor vestlig samtidsmusik møder musikalske elementer fra central-javanesiske gamelan. Som en del af denne undersøgelse var jeg på et musikantropologisk feltarbejde i Surakarta på Centraljava og i Ubud på Bali i 2017. Både på feltarbejdet og i mit kompositoriske arbejde har jeg engageret mig selv og min musikalitet gennem sanseligt nærvær og kontinuerlig refleksion over processer og mine værkers udvikling. Derved har jeg opnået situeret og detaljeorienteret viden om processerne i musikalsk skabelse – kompositorisk såvel som kulturelt – og nærstuderet, hvordan de kropsligt iboende musikaliteter i det kreative arbejde hybridiserer og knopskyder.

Processerne omkring mødet mellem gamelan og vestlig samtidsmusik er særligt interessante af to grunde:

a. Historisk set har vestlige komponister gennem tiden udvist stor interesse for gamelan og skrevet gamelan-inspireret musik. Traditionelle værkanalyser fokuserer i sagens natur på de kreative produkter, ikke på komponisternes kreative processer med at udarbejde værkerne. Formålet med min undersøgelse har været at bidrage til at afdække det musikvidenskabelige videnshul, der eksisterer i forhold til, hvad der konkret sker i den kreative proces, og hvilke overvejelser man, som komponist, kan gøre sig, når man vil skabe noget i et æstetisk og kulturelt mellemrum. Hvilke udfordringer møder man, hvilke valg er bevidste, hvilke er tilfældige?

b. Gamelan-musik og vestlig kompositionsmusik er to etablerede musiktraditioner, som adskiller sig markant fra hinanden på en række punkter. Det afføder en del problemstillinger for den skabende aktør, der opererer i det mellem-værende. Da jeg fik hænderne og ørerne i gamelanmusik, blandt andet på mit feltarbejde, blev jeg klogere på musikkens praktiske og kompositoriske udformning, og jeg arbejdede aktivt på at få gamelan-musikken absorberet bevidst og ubevidst i min musikalske krop. I mit kompositoriske arbejde var nogle af de problemstillinger, som jeg stod overfor, blandt andet, hvordan jeg kunne oversætte, anvende og notere kompositoriske elementer fra javanesiske gamelan (f.eks. instrumenternes rytmiske sammenspil, den rytmiske fornemmelse af musikken, tonalitet og vokalens melodiske retning). Samtidig blev jeg i processen konstant udfordret af og konfronteret med min kulturelt forankrede musik-perception i mit møde med gamelan-musikkens anderledeshed.

I fremtiden vil jeg afprøve begrebet *rhizomatisk musikalitet* yderligere blandt andet ved at etablere en interview-baseret undersøgelse, hvor jeg taler med en række komponister og musikere af forskellig kulturel oprindelse, som arbejder på tværs af traditioner og kulturer. Jeg ønsker at opnå indsigt i, hvordan de vil kortlægge deres musikalitet(er), hvordan de oplever udviklingen i deres musikalske identitet, og hvordan de tænker og opererer i den skabende proces. Ligeledes ønsker jeg at fortsætte det tværkulturelle arbejde baseret på *artistic-research* ved at iværksætte et musikalsk skabende multi-kulturelt samarbejde med en eller flere musikere. Herved vil de musicerende aktører kunne diskutere og udveksle erfaringer og få flere vinkler på arbejdet i det musikalske "mellem-væren".

### Referencer

- Deleuze, Gilles og Felix Guattari. (1980) 2005. *Tusind plateauer, kapitalisme og skizofreni*. København: Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedkunstskoler.
- Hood, Mantle. 1960. "The Challenge of Bi-musicality." *Ethnomusicology* 4 (2): 55-59.